

■ دکتر آناهیتا تاشک

گزارشی از گردهمایی مشاوران منتخب استان اردبیل

مشاور نمونه و موفق، تعامل هدایت و حمایت

سرپرست اداره مشاوره، اداره کل آموزش و پرورش استان اردبیل و نظرات مشاوران موفق استان اردبیل آشنا شدیم. در این شماره به صورت تخصصی و مبسوط به نظرات عزیزان مشاور پرداخته شده است.

محمود مشکی ماجلان - رئیس اداره مشاوره استان اردبیل

به نظر شما مشاور موفق چه ویژگی‌هایی دارد؟ مشاور موفق کسی است که بتواند در فضای آموزشگاه، نظام هدایتی و حمایتی را با کمک دیگر عوامل مدرسه به صورت تعاملی ایجاد کند و نظارت بر کارها را بر عهده بگیرد. مشاور

اشاره

انتخاب مشاور نمونه و موفق فرایند جداگانه‌ای در آموزش و پرورش ندارد. بنابراین برای انتخاب مشاوران نمونه و موفق افرادی معرفی شدند که معلم نمونه بودند. همچنین ملاک انتخاب آنان مواردی است که رئیس اداره مشاوره با همراهی و همفکری معاون پرورشی و دیگر مسئولان این حوزه با توجه به سابقه و تجربه آن‌ها را لحاظ می‌کنند. از جمله:

- توجه به فرهنگ اسلامی - ایرانی
- فعال بودن در حوزه مشاوره دانش‌آموزی (هم در مدرسه و هم در هسته‌های مشاوره وابسته به آموزش و پرورش)
- استفاده از روش‌های جدید مشاوره و راهنمایی و استفاده از تکنیک‌های ارجاع
- سابقه مشاوره
- تحصیلات
- میزان رضایت مراجعان (دانش‌آموز - خانواده)
- ایجاد فضای مناسب برای مشاوره
- اعلام نظر مساعد از سوی کادر مدرسه، دانش‌آموزان و خانواده‌ها نسبت به مشاور و مشاوره از مشاور و شیوه مشاوره
- در شماره قبل (زمستان ۱۳۹۳) با آقای موسوی به عنوان

شهنام آزادمرد: دکترای روان‌شناسی تربیتی - مشاور دبیرستان استعدادهای درخشان شهید بهشتی (ره) ناحیه یک اردبیل. ۲۵ سال سابقه خدمت - ۱۴ سال سابقه مشاوره - روان‌شناس مرکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی دانش‌آموزان استان اردبیل، روان‌شناس هسته مشاوره آموزش و پرورش ناحیه یک اردبیل، سرگروه استانی مشاوران، سابقه تدریس در دانشگاه‌های فرهنگیان (مراکز تربیت معلم سابق)، دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه علمی - کاربردی، آموزشکده فنی و حرفه‌ای و مرکز آموزش مدیریت دولتی، و سابقه تدریس در دوره‌های بدو خدمت و ضمن خدمت آموزش و پرورش - **تألیفات:** راهنمای ایفای نقش تربیتی کارکنان دوره ابتدایی (تألیف گروهی)، درمان اختلالات روان‌شناختی کودکان (ترجمه، زیر چاپ، انتشارات امیرکبیر تهران)، چاپ دو مقاله علمی - پژوهشی، ارائه مقاله در همایش بین‌المللی علوم‌شناختی، مجری سه طرح پژوهشی در سطح استان. چاپ چندین مقاله در نشریه پویه مشاوره استان اردبیل. **جوایز:** لوح تقدیر از وزارت آموزش و پرورش به‌خاطر رتبه اول هسته مشاوره، دریافت چندین لوح تقدیر از مدیرکل آموزش و پرورش استان به‌خاطر تحقق برنامه‌های کیفیت‌بخشی، رهبری و نظارت طرح دبیرخانه راهبری دروس.

که بتواند با تعامل با معاونان آموزش و دبیران مجموعه راهنمایی لازم را انجام دهد. مشاور نمونه باید دارای توان علمی بالا بوده و مهارت‌های ارتباطی خود را تقویت کند.

چه پیشنهادی برای ارتقای فرایند مشاوره در آموزش و پرورش دارید؟

در سطح استان ۳۵۰ نفر مشاور داریم، نرم هر ۱۵ دانش‌آموز یک ساعت تأمین شده و نیروهای مازاد را به دوره قبل (متوسطه دوره اول) اختصاص داده‌ایم، به‌نظر من این نرم بالاست و بهتر است در آن تجدیدنظر شود و نرم ۴۰۰ دانش‌آموز یک ساعت در مناطق مرزی و کم‌برخوردار استان که می‌تواند در کیفی‌سازی مؤثر باشد، پایین‌تر تعریف شود. در تلاشیم از نیروهای رشته تخصصی مشاوره و روان‌شناسی در مشاوره بهره بگیریم.

تعداد مراکز و هسته‌های مشاوره مربوط به آموزش و پرورش استان چگونه است؟

طبق تفاهم منعقد با اداره کل امور تربیتی و مشاوره و وزارت آموزش و پرورش، امسال یک مرکز خدمات روان‌شناختی به چهار مرکز در استان ارتقا یافت. در هر شهرستان یا منطقه آموزش و پرورش یک هسته یا مرکز که در مجموع ۱۶ هسته‌اند ارائه خدمات می‌کنند. در سطح استان چهار مرکز دانش‌آموزی و ۱۶ هسته مشاوره داریم که سه مرکز امسال در شهرستان‌های ناحیه ۱ و ۲ اردبیل و شهرستان مشکین‌شهر دایر شد، که به ارائه خدمات مشاوره‌ای و پژوهشی می‌پردازند.

انتظار از مطبوعات تخصصی مانند مجله رشد مشاور مدرسه چیست؟

اطلاع‌رسانی و ثبت آخرین دستاوردهای علمی و تحقیقی در این حوزه و ارائه تجربیات مشاوران موفق جهت ایجاد تعامل سازنده برنامه‌ریزی شود. دسترسی به این نشریه برای تمام مشاوران فراهم گردد.

معرفی مشاوران موفق و نمونه استان اردبیل

کریم نیک‌نام: کارشناس ارشد روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی - ۲۳ سال سابقه در آموزش و پرورش - ۱۵ سال آن در پست مشاوره - یک کتاب چاپ شده و یک کتاب در دست تألیف - یک مقاله ISC و یک مقاله علمی پژوهشی - یک سال سرگروه مشاوران ناحیه و از سال ۹۲ نیز سابقه تدریس در دانشگاه‌های پیام نور. در سال ۹۳ انتخاب به‌عنوان مشاور نمونه در ناحیه دانشجوی دکتری.

نسرین امامی‌زاده. ۱۹ سال سابقه خدمت در زمینه مشاوره دارم. مدرس دانشگاه آزاد و پیام نور مشکین‌شهر هستم. یک مجموعه چهار جلدی کتاب با عنوان «غلبه بر بیماری ام‌اس» تألیف کرده‌ام. دبیر سرویس بین‌الملل نشریه پیام ام‌اس هستم. از مجله رشد مشاور مدرسه گله‌مندم. تاکنون مقالات متعددی برای مجله فرستاده‌ام که هرگز از آن‌ها استفاده نشده است؛ در حالی‌که خود به‌عنوان همدم برای بیماران ام‌اس شناخته شده‌ام. دو کتاب دیگر در ارتباط با همین بیماری در دست چاپ دارم.

همکاری با مراکز مشاوره (مرکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی دانش‌آموزان استان و مرکز راهنمایی و مشاوره خانواده) - معلم نمونه منطقه‌ای در سال ۱۳۸۸ - ارائه پایان‌نامه برتر شورای تحقیقات آموزش و پرورش استان در ۱۳۸۶.

محمد رضا جاهد: کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی با ۲۱ سال سابقه خدمت - سمت فعلی: کارشناس مشاوره تربیتی و تحصیلی اداره کل آموزش و پرورش استان - مدرس دانشگاه پیام‌نور و دانشگاه فرهنگیان و دوره‌های آموزش ضمن خدمت فرهنگیان و کارگاه‌های آموزشی - تألیف کتاب «راهنمایی و مشاوره در دوره متوسطه دوم» برای مشاوران استان اردبیل با همکاری کارکنان اداره مشاوره تربیتی و تحصیلی استان - معلم نمونه منطقه‌ای در سال ۱۳۸۸ - ارائه مقاله درخصوص مقایسه نارسایی‌های شناختی و هیجانی در مورد دانش‌آموزان دارای اختلال ADHD

ویژگی‌های مشاور موفق و نمونه چیست؟ شما چه ویژگی‌هایی را در خود می‌بینید که به‌عنوان مشاور موفق معرفی شده‌اید؟

آزادمرد: برخورد علمی و تخصصی با مسائل دانش‌آموزان، مطالعه مداوم و مستمر در زمینه شغلی، شناخت بیشتر از دانش‌آموزان، توانایی برقراری ارتباط مؤثر با دانش‌آموزان، و توانایی جلب همکاری همکاران مدرسه بالاخص مدیریت مدرسه. ویژگی‌های شخصی که می‌تواند برای مشاور موفق در نظر گرفته شود: به‌عنوان مشاور و یاریگر دانش‌آموزان پایبند باشم. داشتن ارتباط حسنه و مؤثر با دانش‌آموزان، مخصوصاً حضور در کلاس‌های درس و راهنمایی گروهی دانش‌آموزان، همیشه در دسترس بودن، به‌صورتی که بسیاری از دانش‌آموزان و اولیا حتی در ساعات غیرکاری و غیرموظفی نیز تلفنی هم شده مسائلشان را با من در میان می‌گذارند. احساس مسئولیت و جدی بودن در شغل خود، پیگیری مسائل و مشکلات دانش‌آموزان، برخورد تخصصی با مسائل دانش‌آموزان، و استفاده از نظر همکاران مشاور.

امامی‌زاده: تعهد حرفه‌ای، تعهد در برابر ارزش‌های انسانی، توجه مثبت و نامشروط نسبت به مراجعان و اجتناب از هرگونه ارزش‌گذاری و قضاوت‌اندیشی نسبت به مراجعان و پرهیز از تحمیل ارزش‌ها و افکار و باورهای خودش به مراجع، واقف به توانایی‌ها و مهارت‌های خویش و انتظار از خود به اندازه توانایی‌ها و مهارت‌ها، برخورداری از قدرت و مهارت درک مسائل

بهزاد حبیبی: فوق لیسانس مشاور خانواده و فارغ‌التحصیل از دانشگاه توان‌بخشی تهران و چهار سال است که سرگروه مشاوران آموزشی مشاوران استان هستم و با دانشگاه فرهنگیان استان هم همکاری دارم. پایان‌نامه من با عنوان «بررسی تأثیر مشاوره گروهی بر کاهش اضطراب دانش‌آموزان» به‌عنوان پایان‌نامه برتر سال ۸۶ شناخته شده است. بیش از ۱۵ سال است با هسته مشاوره منطقه همکاری دارم. مدرس آموزش خانواده هستم و در کمیته‌های پژوهشی و داور مسابقات عضویت داشته و دارم. به تازگی کتاب «راهنمای مشاوره در دوره ابتدایی» را با همکارانم تألیف کرده‌ایم.

سیدناصر آمیغی: فوق لیسانس علوم تربیتی، مشاور دبیرستان‌های ناحیه ۲ اردبیل، ۲۵ سال سابقه خدمت در آموزش و پرورش، ۱۷ سال در سمت مشاور - ۱۷ سال سابقه همکاری با دانشگاه آزاد و دانشگاه فرهنگیان - بیش از ۳۰۰۰ ساعت تدریس در دوره‌های ضمن خدمت فرهنگیان - حدود ۱۰ سال فعالیت به‌عنوان سرگروه یا عضو گروه آموزشی مشاوران استان و ناحیه - سابقه همکاری با مرکز مشاوره روان‌شناختی دانش‌آموزی استان و همچنین مراکز مشاوره خصوصی سطح شهرستان - تألیف کتاب / ایفای نقش تربیتی مدیران مدارس / ابتدایی با همکاری همکاران - دو مورد قرارداد پژوهشی با شورای تحقیقات استان - ارائه مقاله در مورد مهندسی مجدد تدریس و یادگیری در مراکز تربیت معلم در همایش کشوری.

سهیلا معز: فوق لیسانس مدیریت آموزشی. ۲۲ سال سابقه در آموزش و پرورش دارم و ۸ سال سابقه مشاوره. مقالات و پژوهش‌هایم در زمینه مقایسه روش‌های تدریس سنتی و جدید و مشکلات شغلی دختران اردبیل و افزایش انگیزه تحصیلی بوده است. چند سال تجربه سرگروهی استان و ناحیه را دارم و معلم نمونه ناحیه نیز شناخته شده‌ام.

بهزاد حبیبی سوها: کارشناسی ارشد مشاوره خانواده - مشاور مدرسه و عضو سرگروه آموزشی استان اردبیل - ۲۳ سال سابقه خدمت در آموزش و پرورش - مدرس دانشگاه محقق اردبیلی و دانشگاه فرهنگیان و مدرس آموزش خانواده، دوره‌های آموزش ضمن خدمت فرهنگیان و کارگاه‌های آموزشی - عضویت در هسته مشاوره و کمیته پژوهش، ستاد کنکور و شورای انجمن و مربیان منطقه - داور مسابقات پژوهشی و فرهنگی و هنری -

نسرین امامی زاده

سید منصور آمیغی

کریم نیکنام

شهنام آزادمرد

و تجزیه و تحلیل آن‌ها، تجربه‌های نظری و عملی موردنیاز در امر مشاوره و راهنمایی، مخصوصاً در برقراری ارتباط و مساعد کردن زمینه یا موقعیت، رازداری، ثبات و پایداری در شخصیت، حوصله و بردباری، حضور ذهن، سعه صدر، داشتن فکری باز، هوش، تعادل اجتماعی، ابتکار و خلاقیت، به‌روز بودن. در مورد ویژگی‌های شخصی اثرگذار در معرفی به‌عنوان مشاور نمونه و موفق، علاوه بر تخصص، عشق و تعهد را پیش‌شرط لازم برای موفقیت می‌شمارم. با کار و دانش آموزانم زندگی می‌کنم و همین مرا به تلاش بیشتر در مسیر بهتر عمل کردن وا می‌دارد.

آمیعی: در زمینه فردی مشاور باید بتواند احساسات و هیجانات خود را شناخته و به نحو مقتضی با آن‌ها کنار بیاید. در برقراری ارتباط با دیگران به بهترین نحو ممکن عمل کند. نکات مثبت و منفی خود را قبول کرده و انتقادهای مثبت و سازنده را پذیرا باشد. در تمام زندگی خویش فقط خودش باشد و شخصیت یا نقش کاذب به خود نگیرد. اهدافی که برای خود تعیین می‌کند در حد معقول و دست‌یافتنی باشد. در زمینه حرفه‌ای یک مشاور موفق باید بتواند ارتباط خوب و مؤثری با مراجعان خودش برقرار کند که لازمه این کار این است که بتواند خود را در سطح مراجع ببیند و رابطه منحصربه‌فردی با او برقرار کند و نیز حریم‌ها را حفظ نماید و همیشه رازدار مراجع باشد. در برقراری رابطه نیز طبیعی رفتار کند و خودش باشد. با مطالعه کتب مرتبط و سایت‌های مختلفی که در زمینه مسائل مشاوره‌ای و تجربیات مشاوران است سعی در به‌روز کردن معلومات خود و کاربردی نمودن مسائل مربوطه دارم.

جاهد: مشاور موفق، باید در بین کارکنان آموزشگاه و دانش‌آموزان از جایگاه ویژه‌ای برخوردار باشد و همچنین تعامل سازنده‌ای با همه ایجاد کند. به‌عنوان یک متخصص عمل نموده و خودش را با مفاهیم روز روان‌شناسی هماهنگ کند. در همدلی و همراهی دیگران به هنگام برقراری ارتباط توانا باشد. خودم را موفق می‌دانم، به‌دلیل رعایت اصول اخلاقی و حرفه‌ای که اساس حرفه مشاوره است. همچنین داشتن علاقه و انگیزه در حوزه کاری و کنجکاو و پرتلاش بودن در جهت رفع مشکلات دانش‌آموزان. ارائه ایده‌های جدید به دانش‌آموزان و همکاران. سعی در برقراری ارتباط مؤثر با اطرافیان و خصوصاً حفظ ویژگی شنونده خوب بودن.

حبیبی: یک مشاور موفق بایستی از دو نوع ویژگی اساسی برخوردار باشد: یکی ویژگی‌های فردی و دیگری ویژگی‌های حرفه‌ای. از جمله ویژگی‌های فردی می‌توان نوع‌دوستی و علاقه‌مندی در کمک به هموعان، بر خورداری از آرامش روحی، رازداری و سنگ‌صبور بودن به همراه توانایی در همدلی و همراهی دیگران به هنگام برقراری ارتباط اشاره کرد و از ویژگی‌های حرفه‌ای نیز می‌توان بر خورداری از شایستگی‌های علمی همچون تسلط به نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی، کسب مهارت‌های مشاوره‌ای و آشنایی کامل با ویژگی‌های دوره‌های مختلف رشدی خصوصاً رشد کودک و نوجوان را نام برد. رعایت اصول اخلاقی و حرفه‌ای و در کنار آن، سعی در برقراری ارتباط مؤثر با اطرافیان و خصوصاً حفظ ویژگی شنونده بودن، که در نهایت به پذیرش از سوی دیگران منجر شده، در موقعیت من تأثیر بسزایی داشته است.

معز: از آنجایی که فرایند مشاوره ترکیبی از علم و هنر است، مشاور موفق نیز باید در هر دو زمینه تسلط کافی داشته باشد. لازمه کسب علم، بر خورداری از آموزش‌های تخصصی و فنون مشاوره‌ای کافی و کاربرد عملی آن‌هاست. در زمینه هنر مشاوره، مثل هر هنر دیگری، علاوه بر کسب فنون و مهارت‌ها، فرد باید استعداد فطری و ویژگی‌های شخصیتی لازم را داشته باشد. ویژگی‌های مهم در فرایند مشاوره عبارت است از: همدلی و همراهی، صمیمیت، دقیق و فعال بودن، درک کردن، رازداری و علاقه‌مندی به حل مشکلات دیگران. مشاور موفق هرگز مطالعه و یادگیری را متوقف نمی‌کند. او فردی پویاست که از تجربیات سایر مشاوران نیز بهره می‌برد.

ویژگی شخصی من به‌عنوان مشاور موفق، عبارت است از: تلاش برای رسیدن به اهداف و برنامه‌ها با توکل بر خدا، داشتن انگیزه برای هدایت و ارتقای فردی و اجتماعی دانش‌آموزان در تمام ابعاد، ایجاد میل به استفاده از خدمات مشاوره‌ای، قبل از حاد شدن مشکل، بسیار مهم است. نوجوان باید بداند این‌گونه نیست که فقط افراد صدمه دیده یا کسانی که توانایی لازم برای حل کردن مشکلاتشان را ندارند، به مشاور مراجعه می‌کنند. در واقع، هیچ‌کس بی‌نیاز از مشاوره نیست. در فرایند مشاوره نیز در حد بالایی خود را ملزم به رعایت موازین اخلاق حرفه‌ای مشاور می‌کنم و همیشه سعی در یادگیری دارم.

نیکنام: مشاور موفق شخصیت قابل اعتماد، رازدار، مجهز

به فنون و درمان‌های مشاوره‌ای و علاقه‌مند به حل مشکلات مخلوق خداوند است.

در حوزه مشاوره خلاقیت یا نوآوری‌های خود را بیان کنید.

حبیبی: توجه به ویژگی‌های بومی و اعتقادی دانش‌آموزان و مراجعان و گاهی اوقات به‌کارگیری نظر شخصی در کنار آموخته‌ها و معلوماتم بوده است. البته درونی کردن مشروط راجری - خصوصاً خلوص و بی‌ریایی و خود بودن مشاور - در این راستا مؤثر بوده و منجر به رضایت فرایند مشاوره شده است. **آزادمرد:** قبل از شروع سال تحصیلی برای دانش‌آموزان و اولیای آنان جلسه‌ی راهنمایی گروهی تشکیل می‌دهیم. مخصوصاً دانش‌آموزان سال اول دبیرستان. طرحی را با عنوان «آقا اجازه ما یک مشکل داریم» در بازدیدهای استانی از مدارس راهنمایی اجرا کردیم که آن موقع در مدارس راهنمایی مشاور وجود نداشت و این طرح صرفاً به‌خاطر تشویق دانش‌آموزان برای طرح و بیان مسائشان، و احساس نیاز به مشاوره بود. استفاده از قبولی‌های برتر کنکور سال‌های قبل به‌عنوان همیار مشاور با صلاحدید مدیر مدرسه، نظرسنجی مداوم از دانش‌آموزان درخصوص مسائل مختلف و آگاهی از جریان امور تربیتی و تحصیلی.

جاهد: به‌روز کردن تابلوی اعلانات مشاور مدرسه هر هفته براساس نیازهای دانش‌آموزان و همکاران محترم آموزشی، برای کارگاه‌های آموزشی برای دانش‌آموزان و اولیای محترم براساس نتایج به‌دست‌آمده از آزمون سلامت روانی و رفتاری دانش‌آموزان، برگزاری برنامه‌های ویژه تحت عنوان گفت‌وگو مشاوره‌ای با بحث آزاد، شناسایی مشکلات دانش‌آموزان هر ماه از طریق دبیران و برگزاری جلسات مشاوره‌ای با این عزیزان و در صورت امکان با اولیای آن‌ها.

آمیغی: یکی از مواردی که با استقبال دانش‌آموزان هم مواجه شده بود تابلوی روزشمار کنکور بود که هر هفته در این تابلو با اعلام تاریخ روز، تعداد روزهای سپری شده از اول مهر یادآوری می‌شد و تعداد هفته‌ها، روزها، ساعت‌ها و دقیقه‌هایی را که تا کنکور مانده بود، به همراه سؤال و جواب کنکوری، نکته‌های تست‌زنی، سخن بزرگان و... یادداشت می‌کردم که مورد استقبال خوب دانش‌آموزان قرار گرفته بود.

نیکنام: در مشاوره، خلاقیت و آفرینندگی مهم‌تر از هوش است؛ بنابراین باید خلاق بود. در این زمینه دو خاطره نقل می‌کنم: اوایل خدمتم بود صندوق مشاوره‌ام کاملاً غیرفعال بود. به چند نامه که گویا از صندوق درآمد و با اسم رمز نوشته شده، جواب دادم و در تابلوی مشاوره نصب کردم این کار باعث شد صندوق فعال شود. اخیراً هم دو متن آموزشی برای والدین کودکان آهسته گام نوشتیم و با آموزش مقابله‌های معنوی و روش‌های تغییر رفتار به والدین کودکان آهسته گام توانستیم شادکامی و تاب‌آوری آن‌ها را در حد معنی‌داری افزایش دهیم.

معز: مشاوره نوعی هنرست و هنر بدون خلاقیت معنی ندارد. جمع‌آوری نظر اولیا در مورد مدرسه و طرح در شورای دبیران، استفاده از توانایی‌های اولیا جهت معرفی شغل به دانش‌آموزان، جمع‌آوری نظر دانش‌آموزان در مورد انتظاراتشان از خانواده و

طرح در کلاس‌های آموزش خانواده ... حتی در مشاوره‌های فردی نیز اگر دقت کنید هر مشاوره‌ای با مشاوره دیگر کاملاً متفاوت است و خلاقیت می‌طلبد.

برای بهبود مشاوره به‌طور کلی و به‌صورت اخص در آموزش و پرورش چه پیشنهادهایی دارید؟

امامی‌زاده: تأکید بیش از حد بر ارجاع دانش‌آموز مشکل‌دار از سوی دیگران و احضار بعد از این ارجاع علاوه‌بر پاره‌ای مسائل، نوعی حالت تحمیل را با خود به همراه دارد که نمی‌توان نتایج مطلوبی را از آن انتظار داشت (به‌جز مواردی استثنایی). بهتر است در این مورد تمهیدات لازم اندیشیده شود و شرایطی فراهم شود که دانش‌آموز خود نیاز به رجوع به مشاور را حس و مشتاقانه در پی فرصت این رجوع باشد. تأکید بر مشاور در مدارس به‌عنوان یک فرد متخصص در این راه می‌تواند کارساز باشد. پرهیز از پذیرش افراد غیرتخصصی (رشته‌های غیرمشاوره و غیر روان‌شناسی) به‌عنوان مشاور. پرهیز از پذیرفتن فعالیت‌های خارج از چارچوب مشاوره توسط مشاوران. انجام برخی از کارهایی غیرتخصصی (به بهانه معاونت یا هر دلیل دیگر...) آسیب‌هایی را به مشاوره وارد می‌سازد. در صورت وجود زمان‌های خالی مورد نیاز، برای مشاور خلاق، و کاربلد مدارس، فرصت‌هایی برای ایجاد و آموزش مهارت‌های گوناگونی فراهم می‌شود که در نهایت به پیشرفت درسی و تحصیلی دانش‌آموزان و برنامه‌ریزی برای ارتقای توانایی‌های فردی و جمعی ایشان انجامیده و آن‌ها را در مسیر هدایت تحصیلی و پختگی شخصیتی تا حصول به نتایج و چشم‌اندازهای انسانی آموزش و پرورش اسلامی و علمی هدایت نماید. از طرفی با دادن فرصت‌های مطالعاتی و پژوهشی اقدامات اثربخشی برای سیستم فراهم می‌آورد که رهاورد آن پیشرفت فردی و شغلی مشاور از سویی و ترقی نظام مشاوره در مدارس و آموزشگاه‌ها از طرف دیگر است.

آمیغی: استفاده از نیروهای دلسوز و متخصص (از ستاد تا مدارس) می‌تواند کارساز باشد. نیروهای کاربلد حوزه مشاوره آن را فعال نموده و نیروهای ناکارآمد، آن را به رکود کشیده‌اند. بنابراین بحث نیروی انسانی متخصص مهم‌ترین عامل بهبود وضعیت مشاوره است. تغییر نگرش مسئولان نسبت به حوزه مشاوره و بها دادن آن‌ها به امر راهنمایی و مشاوره در مدارس نیز اهمیت دارد.

آزادمرد: اگر مشاوره از دوره ابتدایی شروع شود، هم بسیاری از مسائل دانش‌آموزان به موقع مورد توجه قرار می‌گیرد و هم این مشکلات به دوره‌های بالاتر رشدی کشیده نمی‌شود - برگزاری کارگاه‌های تخصصی (دانش‌افزایی) به‌طوری‌که در هر کارگاهی فقط به یک موضوع خاص پرداخته شود و از مدرسان متخصص در این زمینه استفاده شود. برگزاری همایش‌ها، جذب مشاوران متخصص، ارزیابی مداوم مشاوران، شناسایی نیازهای شغلی همکاران مشاور.

معز: تقویت مشاوره در پایه‌ها و مقاطع پایین‌تر، افزایش ساعات حضور مشاور در مدرسه به نسبت تعداد دانش‌آموزان، برگزاری مستمر کارگاه‌های آموزشی، تبادل نظر مشاوران سبب

انتقال تجربیات مفید خواهد شد و از فرسودگی شغلی مشاوران نیز جلوگیری خواهد کرد.
نیکنام: مشاوره باید تخصصی شود.

جاهد: اختصاص معاونت مشاوره در آموزشگاه جهت حضور مشاور در تمام ایام هفته در آموزشگاه. برگزاری کلاس‌های توانمندسازی مشاوران و دانش‌آموزان براساس نتایج آزمون سلامت روانی و رفتاری دانش‌آموزان از سوی وزارت متبوع. کاهش تعداد مراجعه‌کنندگان به هر مشاور از ۱۵ نفر به ۱۲ نفر.

چه روش‌هایی برای جلب همکاری کادر مدرسه پیشنهاد می‌کنید یا در طی سابقه مشاوره به کار برده‌اید؟

معز: مشاور در یک مدرسه می‌تواند نقش میانجی داشته باشد، مابین معلم و شاگرد، معلم و والدین و حتی دانش‌آموز با والدین. تنها با ارائه عملکرد قوی در مدرسه است که می‌توان اعتماد این گروه‌ها را جلب کرد طوری که بتوانند دغدغه‌های فکری، ارتباطی و حرفه‌ای خود را در میان بگذارند. برخورد علمی با مسائل جاری مدرسه، احترام و پذیرش گروه‌های ذکر شده، درک همدلانه و مثبت‌گرایی ابزاری هستند که به بهبود روابط کارکنان کمک شایانی می‌کند. شرکت در جلسات شورای دبیران، مهمانی‌های مختلف همکاران و برنامه‌های دانش‌آموزان، همچنین صمیمیت و کمک به ایشان در مواقع ضروری نیز تأثیرگذارند.

آمیغی: با حضور در مراسم آغازین و کلاس‌های درس با معرفی خود به دانش‌آموزان در مورد زمینه‌های کاری توضیحات لازم را می‌دهم و همچنین مواردی را که می‌توانم در آن زمینه‌ها به دانش‌آموزان کمک کنم نیز بیان می‌کنم. در زمینه‌هایی که شاید نتوانم مشکلات آن‌ها را حل کنم و نیاز به ارجاع داشته باشند نیز توضیحات لازم را می‌دهم و از این طریق دانش‌آموزان در جهت طرح مشکلات خود در اتاق مشاوره حاضر می‌شوند که با وقت گذاشتن برای آن‌ها و جلب اعتمادشان، زمینه برقراری ارتباط بیشتر را فراهم می‌کنم. در مواقع لزوم اگر نیاز به تماس با اولیا باشد با اجازه خود دانش‌آموزان با اولیا آن‌ها حرف می‌زنم و پس از طرح نکات مثبت فرزندشان در زمینه مسائل پیش آمده با آن‌ها همدلی می‌کنم و به عنوان مشاوره‌ای که خواهان حل مشکل است سر صحبت با آن‌ها را باز می‌کنم. به اصل رازداری پایبندم تا

باعث سلب اعتماد اولیا و دانش‌آموزان نشود. در زنگ‌های تفریح و فرصت‌های پیش آمده با حضور در جمع همکاران و در بعضی مواقع با شوخی با آن‌ها سر صحبت را باز می‌کنم و در زمینه‌های مختلف از آن‌ها همکاری می‌طلبم. همکاران در زمینه مسائل مشاوره‌ای بیشتر کسی را قبول دارند که در ارتباط با مسائل و مشکلات دانش‌آموزان حساس بوده و درصدد رفع آن‌ها برآید. از این‌رو همیشه خود را در این زمینه علاقه‌مند نشان می‌دهم و از آنان نیز مشاوره‌های لازم را می‌گیرم تا مرا جدا از خود ندانند. در جمع همکاران با استفاده از تکنیک‌های مشاوره‌ای، شنونده خوبی می‌شوم تا آن‌ها ترغیب به صحبت کردن شوند و به طرح موضوعات مختلف بپردازند.

حبیبی: سعی کردم که خود را همیشه در کنار و همراه آن‌ها قرار دهم.

جاهد: مشاور باید خود را همراه و همیار کارکنان و اولیای آموزشگاه معرفی کند. تعامل سازنده با همکاران به ایجاد فضای معنوی و فکری در آموزشگاه کمک می‌کند. هر اندازه این‌گونه تعامل در آموزشگاه بیشتر باشد در شناخت و حل مشکلات دانش‌آموزان موفق‌تر عمل خواهیم کرد.

آزادمرد: در برقراری ارتباط با کادر مدرسه حمایت مدیریت مدرسه بسیار مؤثر است. سعی می‌کنم فعالیت‌های متمرث‌تری داشته باشم. در جلسات انجمن اولیا و شورای دبیران حمایت کافی مدیریت مدرسه و همکاری مؤثرشان بسیار سازنده بوده است. ارتباطم با دانش‌آموزان و خانواده‌ها بیشتر حضوری است، بسیاری از مسائل و مشکلاتی را که احتمالاً دانش‌آموزان و خانواده‌های آنان در طول سال تحصیلی با آن مواجه خواهند شد قبل از شروع سال تحصیلی با خانواده‌ها در میان می‌گذارم و در ارتباط با چگونگی برخورد با مسائل و مشکلات احتمالی راهنمایی‌شان می‌کنم. بسیاری از روزهای غیرموظفی نیز جهت بررسی و کمک به حل مشکل دانش‌آموزان به مدرسه مراجعه می‌کنم.

امامی‌زاده: انسان موجودی است اجتماعی و بدون برقراری ارتباط با دیگران نمی‌تواند به رفع نیازهای خود بپردازد. لذا این امر ضرورت پیدا می‌کند که انسان در هر محیطی اعم از خانواده، مدرسه، کار، تفریح و غیره به برقراری ارتباط با دیگران بپردازد. در مدرسی که اولیای آن همکاری لازم را دارند جو سالم برقرار است و افراد در آن احساس امنیت می‌کنند و خود را در تصمیم‌گیری‌ها و سرنوشت مدرسه شریک می‌دانند. در این جو با اعتقاد به اجرای دستورالعمل‌ها و قوانین اداری شیوه‌های مناسب برای رشد آموزشی و تربیتی مدرسه اتخاذ می‌شود. زمینه برای رشد استعدادها و خلاقیت افراد فراهم بوده و نوعی صمیمیت و احساس پشتیبانی و حمایت در محیط مدرسه به‌وجود می‌آید.

معز: با توجه به ارتباط تنگاتنگ معلمان و کارکنان مدرسه با دانش‌آموزان (هدف اصلی تربیت) لزوم حساس کردن ایشان به مسائل تربیتی و پرورشی و عدم تمرکز صرف روی آموزش بیشتر احساس می‌شود. در جلسات شورای دبیران از معلمان و کارکنان می‌خواهم که همیشه رفتارشان با تأمل همراه باشد و هر مشکلی را سریع به مشاور انتقال دهند. مسائل را ریشه‌یابی می‌کنم و به معلم بازخورد سریع می‌دهم و با هم صحبت می‌کنیم که با رعایت رازداری چگونه با دانش‌آموز برخورد کند. تأکید بعدی بر تجهیز همکاران به مبانی مهارت‌های مشاوره‌ای و توانایی تشخیص مشکلات است که با معرفی منابع و در اختیار قرار دادن کتاب، جزوه و بروشورهای مختلف صورت می‌گیرد. در هر حال باید در نظر داشت که مدرسه یک سیستم است و حتی اگر یک جزء از سیستم کار نکند، صدمات جبران‌ناپذیری به کل آن وارد می‌شود. مشکلات باید هرچه سریع‌تر شناسایی و ترمیم شوند، چه از جانب همکاران، اولیا یا دانش‌آموزان.

از چه روش‌هایی همکاری والدین را جلب می‌کنید؟
آیا با خانواده دانش‌آموزان در ارتباط هستید؟

است. لذا همسو کردن خانواده‌ها و جلب همکاری آنان لازمه پیشبرد اهداف مشاوره‌ای است.

نیکنام: مدرس رسمی آموزش خانواده هستم. در موارد مشاوره‌ای هم در هر مشکلی که احساس کنم خانواده در درمان و بهبود آن مؤثر خواهد بود با موافقت خود مراجع، خانواده را در جریان می‌گذارم. درخصوص ایجاد ارتباط با والدین، معمولاً خانواده را دعوت می‌کنم و اول شرح حال می‌گیرم تا نگاه ایشان را نسبت به مشکل موجود بررسی کنم و براساس آن تصمیم می‌گیرم که چگونه از کمک آنان استفاده کنم.

مشکلات اخیر دانش‌آموزان کدام است؟

آزادمرد: اعتیاد به اینترنت و مشغولیت زیاد با موبایل، از دیگر مشکلات دانش‌آموزان می‌توان به بی‌انگیزگی تحصیلی و اضطراب کنکور اشاره کرد.

آمیغی: مهم‌ترین مشکلی که امروزه اکثر دانش‌آموزان با آن دست به گریبان‌اند، مشکل افت تحصیلی و ضعف درسی آن‌هاست که از نبود برنامه‌ریزی صحیح تحصیلی و زندگی ناشی می‌شود. در عصر فعلی با معضلات مختلفی همچون گوشی همراه، بازی‌های رایانه‌ای، سایت‌های مختلف اینترنتی، شبکه‌های مختلف ماهواره‌ای، شبکه‌های اجتماعی مجازی، دوستی‌های افراطی، دوستی با جنس مخالف و موارد دیگر مواجه هستند.

نیکنام: مراجعان نوجوان من بیشتر از هویت‌های مشوش رنج می‌برند؛ زیرا الگوهای متعارض با ارزش همسان مشاهده می‌کنند. این مشکل در والدین با تحصیلات پایین، بیشتر مشاهده می‌شود. گاهی والدین با تحصیلات بالا هم کودکان مضطرب بار می‌آورند.

حبیبی: در منطقه ما مهم‌ترین مشکل دانش‌آموزان، مشکل تحصیلی است که البته می‌تواند ریشه در عوامل فردی، خانواده، مدرسه و جامعه داشته باشد.

معز: هویت‌یابی یعنی برداشت فرد از خود و ارزش‌گذاری‌های دیگران نسبت به فرد که مهم‌ترین دغدغه فکری نوجوانان امروزست. بسیاری از کودکان و نوجوانان، مسائل عاداتی شخصی و اجتماعی خود را اضطراب‌آور و دشوار می‌دانند.

جاهد: ایجاد فضای نزدیک بین دو نهاد مقدس خانه و مدرسه باعث رشد و شکوفایی دانش‌آموزان می‌شود. در این راستا برگزاری کلاس‌ها و کارگاه‌های ویژه با حضور اولیای دانش‌آموزان و مدرسه و توجه اساسی به نکات سازنده و ثمربخش برای حل مشکلات دانش‌آموز و مطرح نمودن تجربیات سازنده اولیای دانش‌آموزان مؤثر است.

امامی‌زاده: تعامل و ارتباط با مدرسه و خانواده امری ضروری است. این تعامل باید به‌منظور هماهنگی تربیتی در ارتباط مدرسه و خانه صورت گرفته تا فرزندان در تعارض نباشند. همچنین برای جلوگیری از آسیب‌های عضویت در گروه‌های بد جامعه فرزندان باید همواره تحت کنترل والدین و مدرسه به‌صورت توأم باشند. اینکه اعضای خانواده و اولیای مدرسه از هم شناخت کافی داشته باشند به فرزندان این اطمینان را می‌دهد که آنان در جایگاه درستی در مدرسه قرار دارند، همچنین باعث یک محرک خوب برای پیشرفت تحصیلی فرزندان شده و از افت تحصیلی آنان جلوگیری می‌شود. بنابراین اعضای خانواده و مشاوران مدرسه باید با هم در تماس بوده و با مشارکت و ارتباط بیشتر، فرزندان کارآمدی را به جامعه تحویل دهند. انجمن اولیا و مربیان یکی از راهکارهای این ارتباط تنگاتنگ است.

معز: خانواده‌ها مهم‌ترین منابع اطلاعاتی در مورد دانش‌آموز هستند. مطالعه پرونده دانش‌آموز و فرم اطلاعات اولیه به مشاور کمک می‌کنند که در مورد طبقه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی دانش‌آموز، پیش‌زمینه ذهنی داشته باشد. ملاقات‌های رودرو با اولیا چه به‌صورت گروهی و چه فردی نیز اطلاعات مهمی در اختیار مشاور قرار می‌دهد. در جریان برگزاری دوره‌های آموزش خانواده نیز من همیشه حضور دارم، یا به‌عنوان مدرس یا به‌عنوان مشاور تا هم از نیازهای آموزشی اولیا باخبر شوم و در اختیار مدرسه قرار دهم و هم اینکه مشکلات دانش‌آموزان در این کلاس‌ها مطرح می‌شوند. البته گاهی تماس‌های تلفنی نیز با اولیا دارم که در زمینه‌های تحصیلی یا رفتاری است و اکثر موارد با اطلاع دانش‌آموزست.

حبیبی: موفقیت همه‌جانبه و اساساً کمک به دانش‌آموز در هر زمینه‌ای مستلزم رعایت مثلث دانش‌آموز، مدرسه و خانواده

متفاوت است. مجلات تخصصی نیز حتماً باید مسائل روز را دست‌مایه اصلی مطالب و محتوای خود قرار دهند. مشاور نیاز دارد به‌روز باشد و رشد کند.

نتایج آخرین تحقیقات را از منابع تخصصی دریافت کند و راهکارهای عملی برای حل مشکلات متنوع را در این مجلات بیاورد تا در حد امکان از آزمایش و خطا به دور باشد.

آمیگی: قبل از آنکه از مجله انتظار داشته باشیم از مسئولان ادارات و مدارس انتظار داریم که همانند بقیه مجلات رشد به این مجله نیز اهمیت دهند و آن را برای مطالعه مشاوران تهیه نمایند. در کنار این، انتظار از مجله این است که در زمینه موضوعات جدید علمی، تجربیات خوب مشاوران کشور، خلاصه تحقیقات انجام گرفته در حوزه مشاوره، معرفی مشاوران موفق، معرفی اعضای ستادی حوزه مشاوره، معرفی مراکز مشاوره موفق، معرفی مدارس موفق و دلایل موفقیت آن‌ها و... اطلاعات خوب و مفیدی در اختیار مشاوران قرار دهند.

آزادمرد: پرداختن به مسائل و مشکلات مربوط به دانش‌آموزان، چاپ مطالب کاربردی، انعکاس رویدادها، همایش‌ها و موارد دیگر مرتبط با مشاوره، تقویت انگیزه مطالعه در همکاران مشاور، چاپ چکیده مقالات پژوهشی مرتبط با مسائل و موضوعات مشاوره، چاپ نظرات همکاران مشاور، چاپ موارد پژوهشی.

حبیبی: تسهیل دسترسی به مجله برای همه مشاوران، درج تجربیات و مطالب کاربردی که بتواند یاری‌بخش مشاوران در حوزه راهنمایی و مشاوره باشد.

جاهد: این پیشنهادات برای بهبود محتوای مجله مطرح می‌شود: به مشکلات روز جامعه پرداخته شود تا هر شخص با توجه به نیازهایی که دارد اطلاعات را دریافت کند. برای آشنایی بیشتر با مجله قبل از شروع سال تحصیلی به اداره‌های مشاوره نامه یا دورنگار فرستاده شود تا به مدیران و مشاوران مدارس اطلاع‌رسانی شود در مورد مجله و اشتراک آن نامه‌ای هم به گروه‌های آموزشی فرستاده شود برای اطلاع‌رسانی در مورد مجله، معرفی نمایندگان مجله و چگونگی دسترسی.

آشنایی دادن نوجوانان با هویت جنسی، هویت شغلی، هویت اجتماعی، هویت دینی و فرهنگی و... از جمله مهم‌ترین وظایف مشاور است. مشاور می‌تواند تسکین‌دهنده باشد و با آموزش مهارت‌های زندگی، کمک شایانی به او کند. در زمینه تحصیلی نیز معمولاً دانش‌آموزان در شرایط دشوار (افت تحصیلی، تغییر مقطع، مدرسه و...) دو نوع واکنش از خود نشان می‌دهند؛ یکی جهت‌گیری برای دستیابی به تسلط و دوم سیر به سوی ناامیدی و درماندگی آموخته شده.

امامی‌زاده: دانش‌آموزان در مقاطع مختلف با مشکلات متفاوتی همراه‌اند. در دوره‌های راهنمایی و دبیرستان بهره‌گیری نامناسب از فناوری اطلاعات از طریق موبایل و اینترنت موجب بروز مشکلات زیادی شده است. کامپیوتر و موبایل موجب بروز پدیده‌ای جدید با عنوان «اعتیادهای نو و مدرن» شده‌اند و بدین ترتیب بر آسیب‌های اجتماعی افزوده‌اند. نتیجه تحقیقات نشان می‌دهد که درصد بالایی از دانش‌آموزان از اینترنت برای فعالیت‌های بیهوده‌ای نظیر: دوست‌یابی، بازی و صحبت با یکدیگر استفاده می‌کنند.

نظر، انتقاد یا پیشنهاد خود را راجع به مجله رشد مشاور مدرسه بفرمایید.

نیکنام: همان‌طور که نام و کارکنان و مسئولان نشریه تخصصی هستند، انتظار می‌رود مشاوره را به‌عنوان یک حرفه تخصصی لازم برای سلامت و بهداشت روان به جامعه خصوصاً مسئولان مرتبط معرفی کنند.

امامی‌زاده: این مجله می‌تواند راهی برای پر بار کردن اطلاعات مشاوران و خوانندگان و علاقه‌مندان باشد بنابراین بسط دادن محتوا و ارائه مطالب نوین و کاربردی قابل توصیه است. به چالش کشیدن مشاوران و علاقه‌مندان، به طرق مختلف از جمله: فراخوانی برای نگاشتن مقالات با توجه به نیازهای روز، چاپ مطالعات و تجربیات موردی مشاوره‌ای.

معز: با توجه به سرعت بالای تغییر و تحول در دنیای کنونی، ضرورت همگامی با این تغییرات کاملاً احساس می‌شود. مسائل و مشکلات کودک و نوجوان امروزی با چند سال قبل بسیار